

ВПЛИВ СІМ'Ї НА ФОРМУВАННЯ ШКІДЛИВИХ ЗВИЧОК У ДІТЕЙ

Особливості способу та стилю життя сімей, існуюч
і в сім'

ях

традиції

щодо

дотримання

принципів

здорового

способу

життя

,

погляди

батьків

щодо

виховання

дітей

,

практика

їх

виховних

технологій

та

ставлення

до

здоров

,

я

дітей

належать

до

дієвих

чинників

мікросоціуму

сім

,

ї

,

що

значною

мірою

впливають

на

формування

дитячого

здоров

,

я

.

Сім'я є і залишається природним середовищем для фізичного, психічного, соціального і духовного розвитку дитини, її матеріального забезпечення і несе відповідальність за створення належних умов для цього.

Вона має виступати основним джерелом виховання дитини, матеріальної та емоційної підтримки, психологічного захисту, засобом збереження і передачі національно-культурних цінностей прийдешнім поколінням. Саме сім'я повинна передусім залучати дітей до освіти, культури і прищеплювати навички здорового способу життя, загальнолюдські духовні цінності, норми суспільного життя.

Основними методами збереження та зміцнення здоров'я в умовах сім'ї мають

стати формування культу здорового способу життя, профілактика захворювань та дотримання гігієнічних правил, в тому числі психогігієни, культури міжродинних взаємин у повсякденному житті, фізична активність, загартовування організму, повноцінне харчування, запобігання шкідливим звичкам - палінню, алкоголізму, наркоманії тощо.

Серед найважливіших факторів, що мають вплив на здоров'я, - особливості стилю та способу життя, психоемоційний мікроклімат в родині, де виховується дитина, характер стосунків батьків з нею.

Залежно від того, хто і як доглядає дитину, якими є стосунки між дорослими, серед яких виховується дитина, розвиток її може бути нормальним, прискореним або

уповільненим.

У сім'ях, які мають дітей шкільного віку (за даними дослідження, проведеного Українським інститутом соціальних досліджень у 2003 р.), батьки вважають, що найактуальнішими проблемами є низькі прибутки та побутові труднощі, а проблеми морального порядку, як стосунки між дорослими членами сім'ї та взаємини між батьками і дітьми, відходять на другий план.

Причинами такого становища дорослі вважають передусім відсутність вільного часу; завантаженість батьків вирішенням питань матеріального утримання сім'ї, що призводить до скорочення до мінімуму часу для спілкування з дитиною, заняття з нею спільними справами, проведення сімейного

дозвілля, а це в свою чергу послуговує віддаленню дітей від батьків, психологічному розриву єдності між ними, що має свої наслідки у погіршенні здоров'я дітей.

Це в свою чергу зумовлює те, що дитина більше піддається впливу позадомашнього оточення (однолітки, друзі, старші товариші), які можуть спонукати дитину до вживання алкоголю та тютюну. Часто підлітки бажають здаватися дорослішими або "бути як усі". Формування негативних звичок також спричиняє агресивна повсюдна реклама алкогольних напоїв та тютюнових виробів. До того ж батьки вважають вживання алкоголю та тютюнопаління соціально допустимими явищами.

Значна частина батьків має недостатні

знання щодо шкідливості цих звичок в сім'ях та байдуже ставиться до дозволеності дітям перебувати у задимлених сигаретами приміщеннях. Крім безпосереднього негативного впливу цих факторів на здоров'я дітей, це є чинником раннього призвичаювання дітей до алкогольних напоїв та тютюну. За даними проведеного соціологічного опитування батьків, значна частина дітей дошкільного віку (29,0%) перебуває в приміщеннях, в яких палять дорослі члени родини як у робочі, так і у вихідні дні. У вихідні дні під вплив середовищного паління підпадає значно більше дітей, ніж в будні. Привертає до себе увагу те, що серед дітей, які виховуються в дитячих дошкільних закладах (ДДЗ), більша частка перебуває в приміщеннях, в яких палять, порівняно з дітьми, які виховуються вдома (31,3 та 27, 1%, відповідно). Зважаючи на те, що в першій названій когорті діти значний час знаходяться в ДДЗ, їх перебування вдома в умовах

частого впливу середовищного паління свідчить про байдуже ставлення батьків до негативного впливу тютюнового диму на організм дитини та їх необізнаність з цього питання. В ході дослідження виявлено ще одне надзвичайно негативне явище: майже кожна п'ята дитина (18,2%) в умовах сім'ї, в присутності своїх батьків вже до трирічного віку куштувала ті чи інші алкогольні напої, тобто вже мала "алкогольний" досвід.

Деякі батьки (1,5-2,0% батьків) самі пригощають цими напоями своїх дітей та регулярно дають їм випити певну кількість алкогольних напоїв. За їх міркуваннями, це робиться для поліпшення апетиту у дітей. З дорослішанням дітей частка дітей, які отримували алкогольні напої від своїх батьків, збільшується. Вищенаведені факти свідчать, що в умовах сім'ї дітям прищеплюється думка про дозволеність та

допустимість вищеназваних звичок, що є одним з чинників залучення їх ще в шкільному віці до вживання алкоголю та тютюнопаління.

Протидією формування негативних звичок може бути формування свідомої позитивної установки на збереження свого здоров'я, формування ставлення до здоров'я як однієї з найзначніших загальнолюдських цінностей. Зважаючи на те що батьки не завжди приділяють цьому увагу та не всі батьки мають достатні знання з цього питання, виховну функцію, спрямовану на формування позитивно свідомого ставлення до свого здоров'я, має взяти на себе школа.

На теперішній час, в період проведення шкільної реформи, є дуже слушна нагода для включення компоненту охорони

здоров'я загалом та охорони
репродуктивного здоров'я зокрема до
шкільної програми.